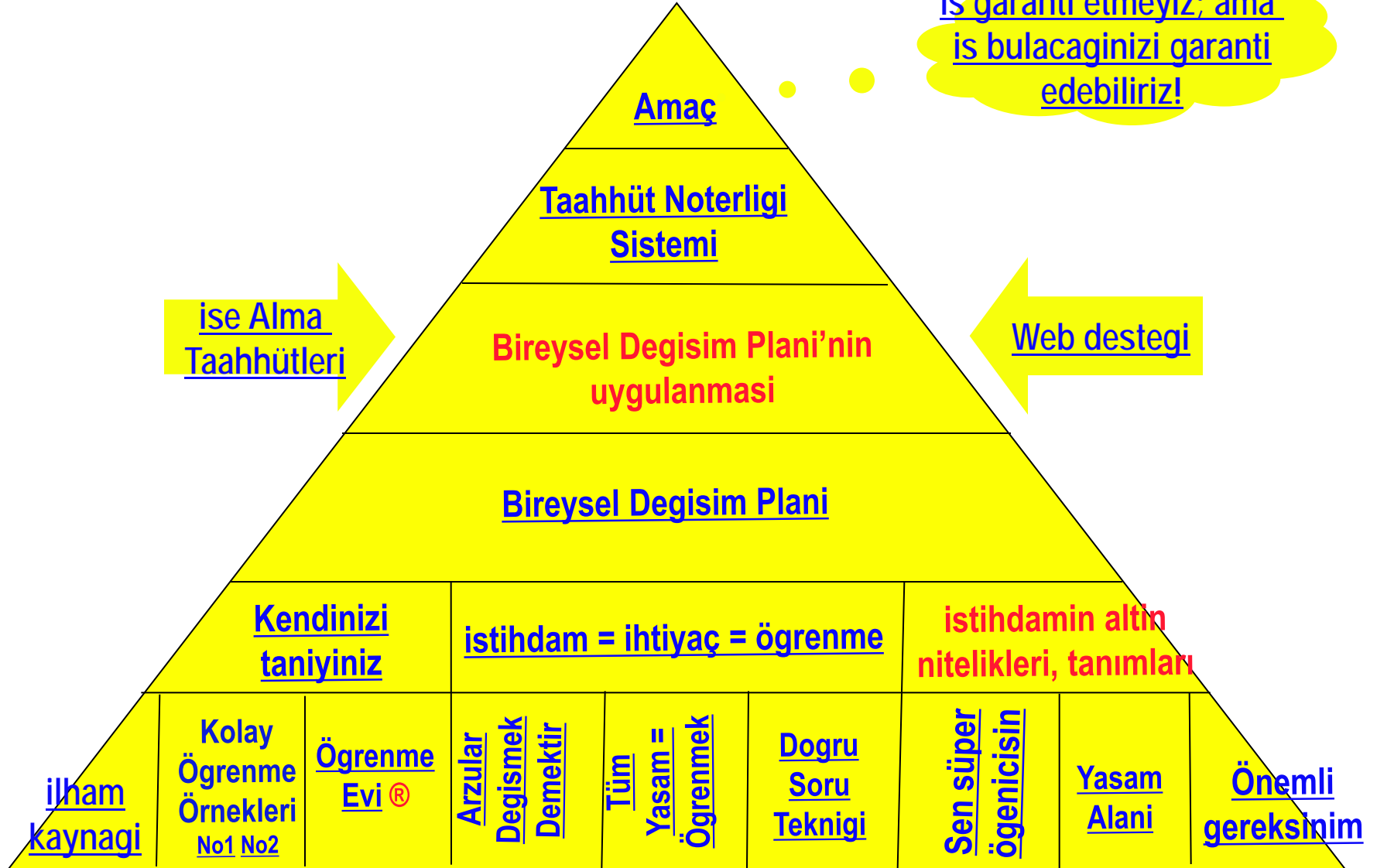

i-HDK Semineri Yapisi (Rev.1, 03.01.2008)

is garanti etmeyiz; ama is bulacaginizi garanti edebiliriz!

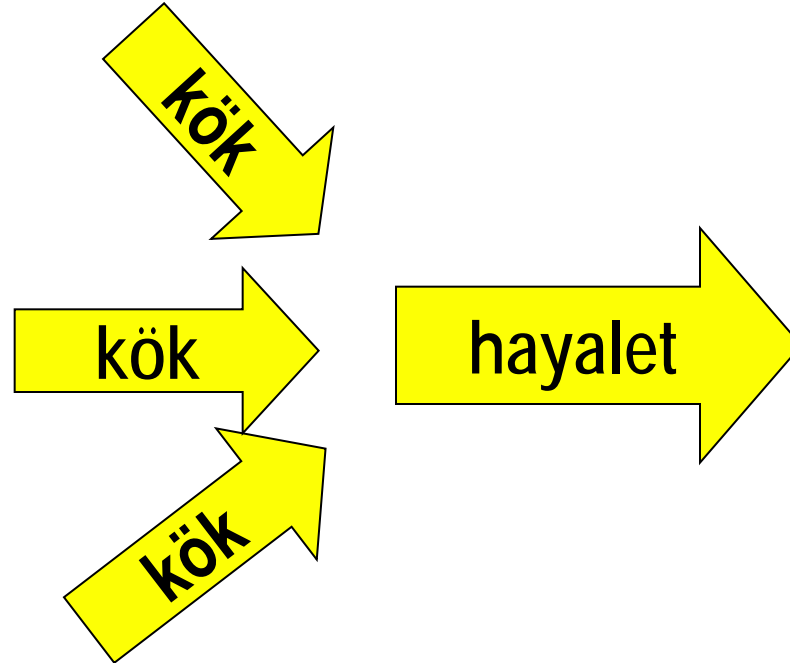
“Kök Sorunlar”
ve
“Hayalet Sorunlar”

Nedir?

En az bir sebebi olan tüm sorunlara “hayalet Sorun” denilir.

Buna göre her sorun bir hayalettir.

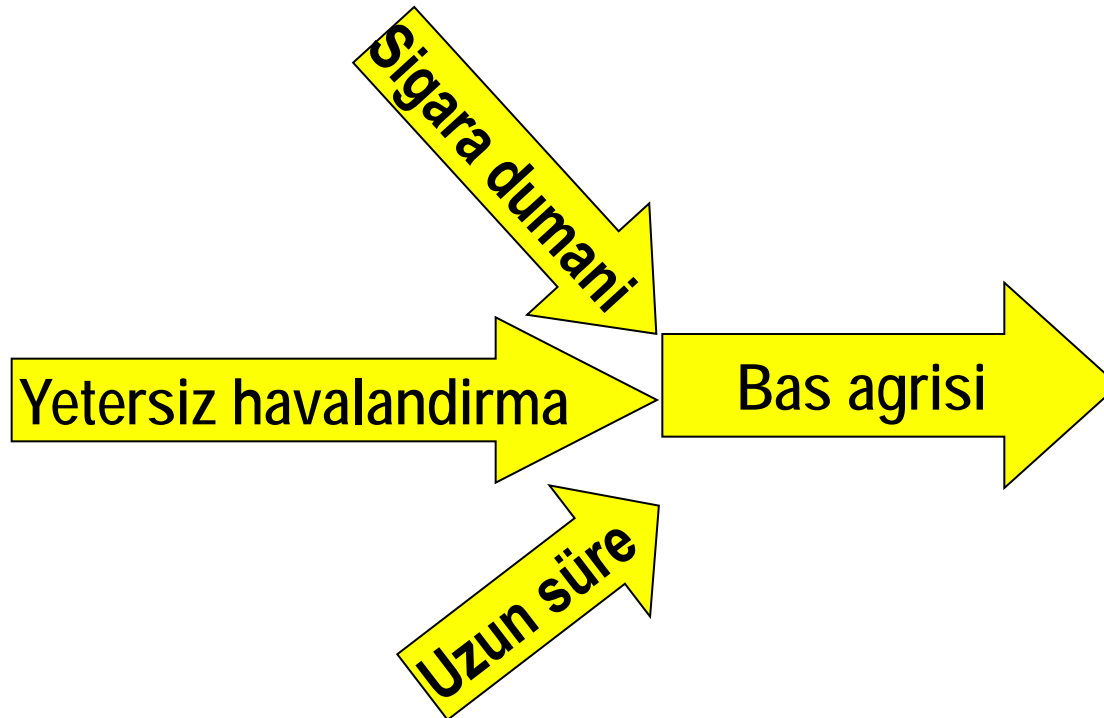
Hayalet’e yol açan nedene ise Kök Sorun denilir.

Örnek!

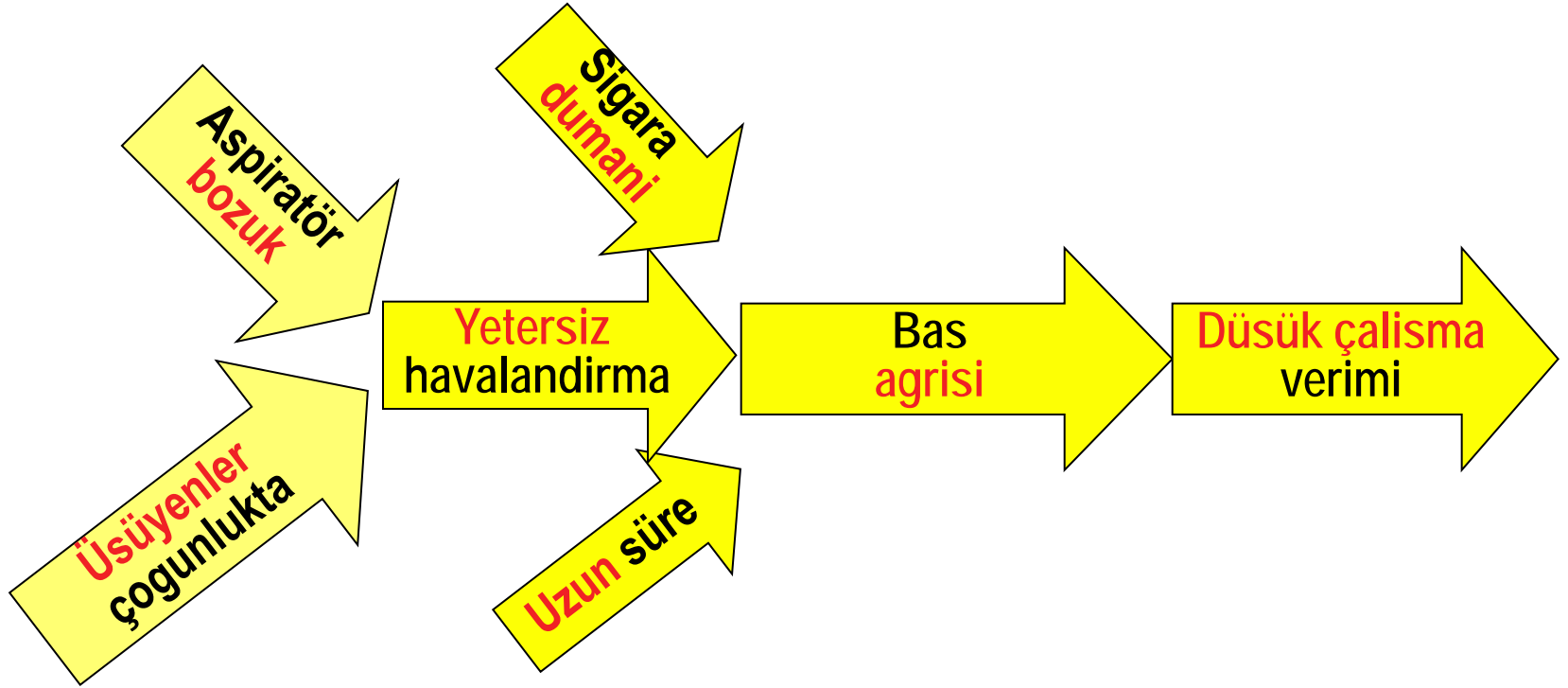
Bas agrisi bir hayalet sorundur.

Buna yol açan çeşitli nedenler olabilir.

Nedir?

Bir kök soruna yol açan neden(ler) de olacagina göre, kök sorun aynı zamanda bir hayalet sorundur da!

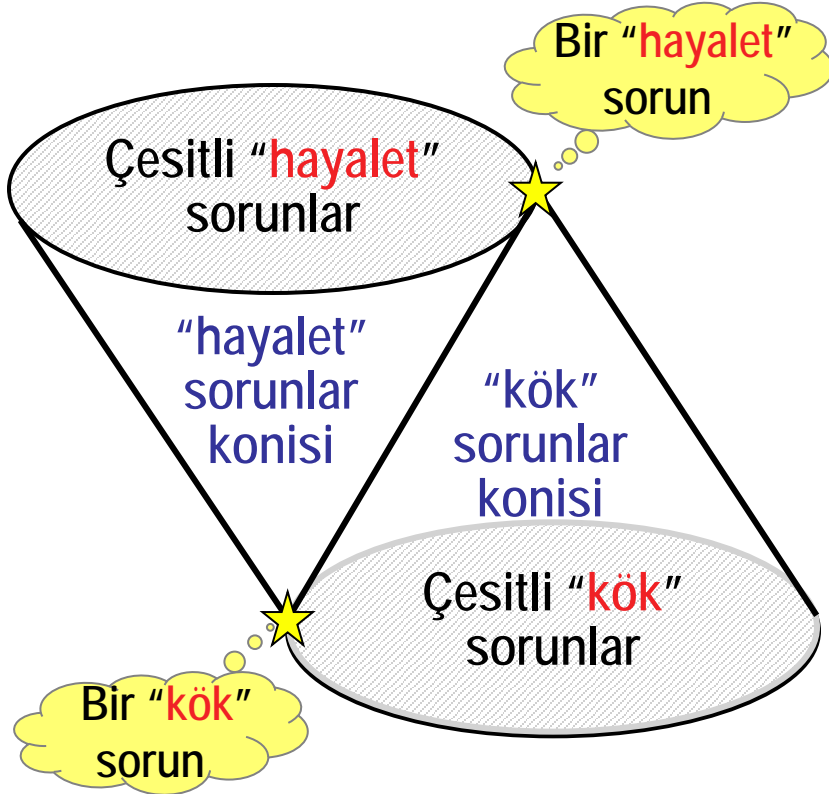
**Kök ve hayaletler bir Sorunlar Agaci (koni)
olusturur.**

**Bir hayalet'e yol açan birkaç neden, o
nedenlerin her birine yol açan yine birkaç
neden.....**

**Böylece sorunlardan oluşan bir ağaç ortaya
çikar.**

KÖK SORUN - HAYALET SORUN

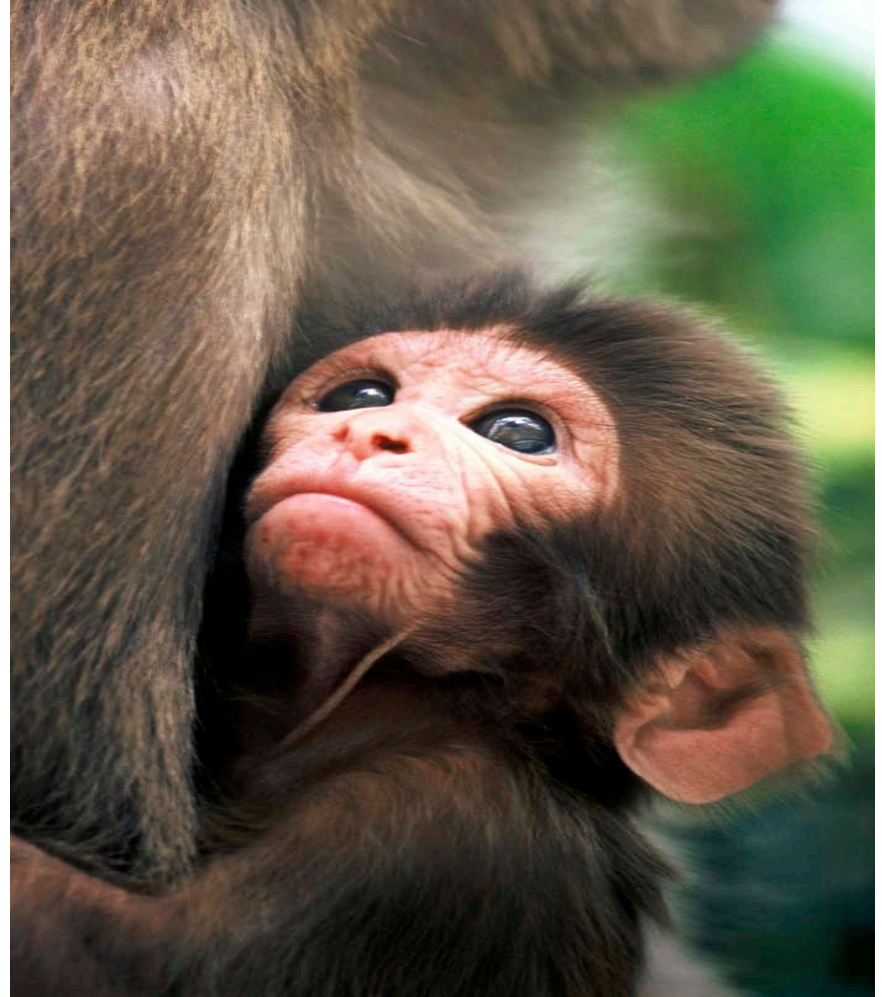
("roots vs. phantoms")

- Çesitli "kök" sorunlar birleserek "hayalet" sorunlari olusturur.
- Her "kök" sorun ise, cesitli "hayalet" sorunlarin olusumuna katkı yapar.

Bir örnek: “Hayvanlara eziyet yayginligi”

Kök-hayalet sorun
iliskisini görmek için
herhangi bir sorun ele
alinabilir.

Bir "hayalet" sorun

H=Hayvan

Hayvana eziyet yaygınlığı

H'a eziyet özendirilir

Yaygın siddet

Örgütsüz Hsever

H'a eziyet normal görülür

TV'ler siddeti özendirir

insan doğasında siddet

Zedelenen adalet duygusu

Örgütsüz toplum

ins/H ortak yanının canlı olduğu anlaşılmamış

"seyirci böyle istiyor"

siddet filmleri ucuzdur

Haksızlık yaygınlığı

Mevzuat / uygulama caydırıcı

Mevcut örgütler etkisiz

Çocuklukta H ile tanışmamış

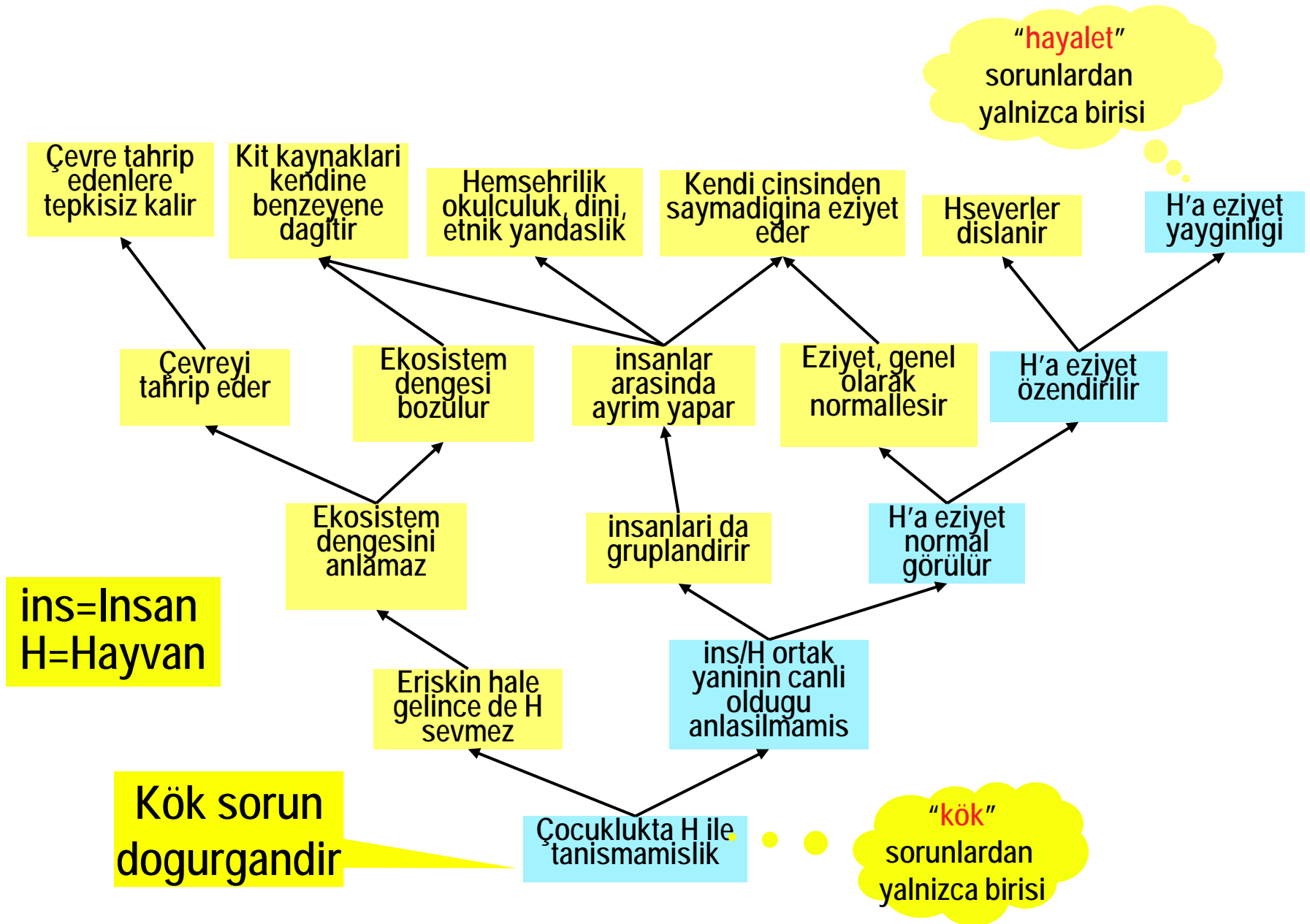
Eksik sorumluluk duygusu

Kâr amacının egemenliği

"çok sapka" kavramı anlaşılmamış

Hak ve özgürlük, sorumlulukla dengelenmemiş

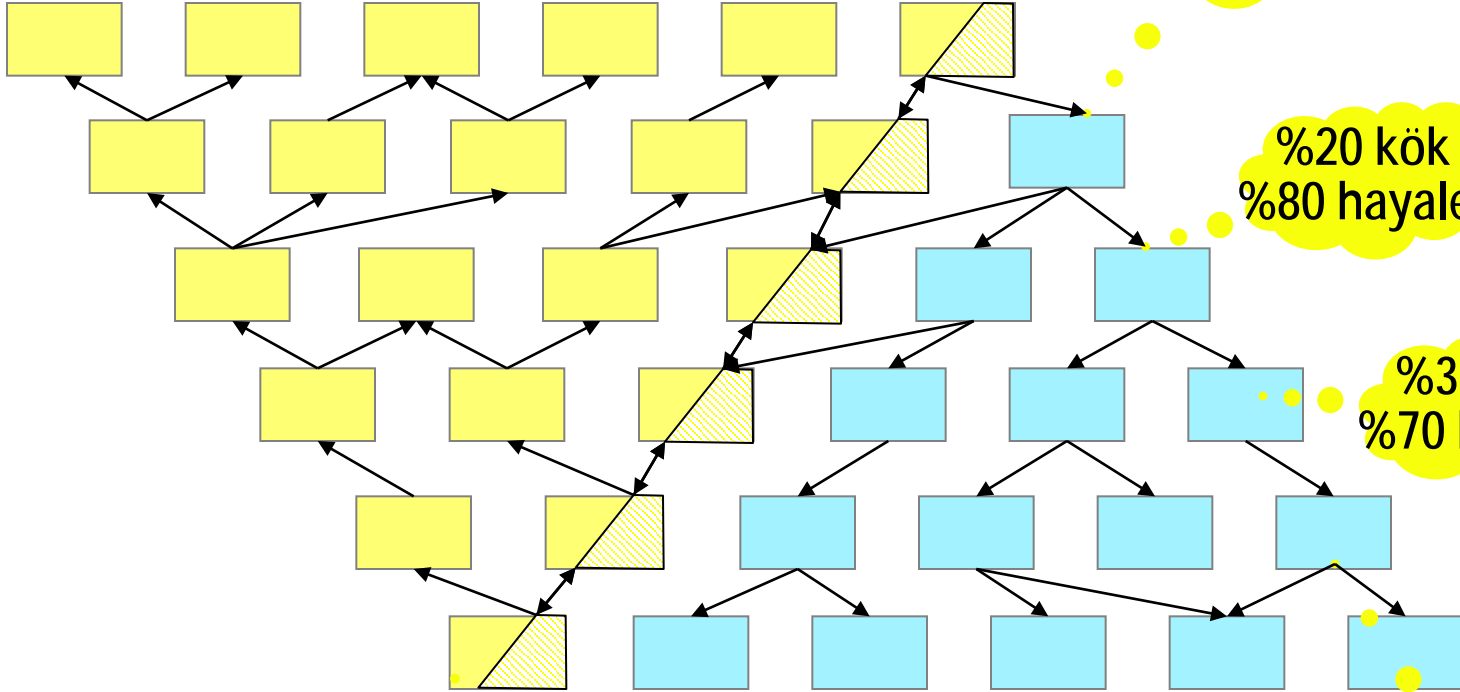
Kolay yönetme isteği

Bir
"hayalet"
sorun

Bir "kök" sorunun, türemesine katkıda bulunabileceği çeşitli "hayalet" sorunlar..

%10 kök
%90 hayalet

%20 kök
%80 hayalet

%30 kök
%70 hayalet

Bir
"kök"
sorun

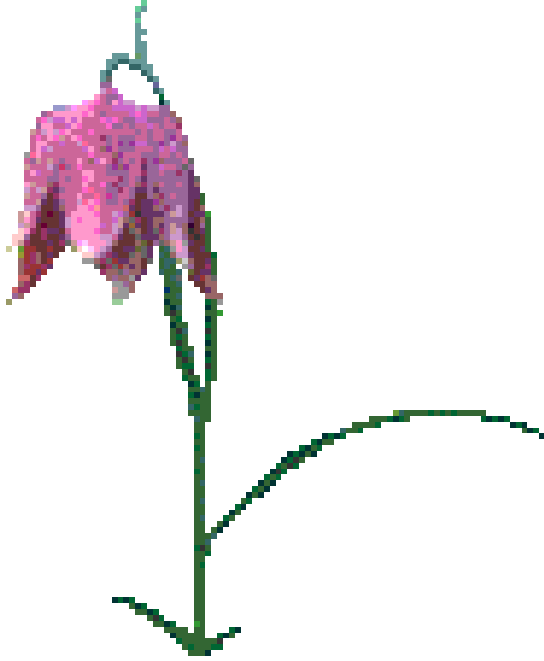
Çeşitli "kök" sorunların birleşe birleşe bir "hayalet" sorunu oluşturmaları...

%40 kök
%60 hayalet

Sözün Özü!

1. Hayalet sorunlar çözülemez,
2. Her kök sorun kendine benzemeyen hayalet sorunlar doğurur.
3. Ancak kök sorunlar çözülebilir ya da en azından etkileri azaltılabilir,
4. Hayaletler enerji tükettirerek öldürürler.

Liebig Minimum Yasasi

Bir bitki, saglikli olarak yasayabilmesi için topraktan almasi gereken maddeleri, bunlardan en eksik olana göre azaltarak alir..

Bu yasa tüm organizmalar için geçerlidir

Bir bitki, bir hayvan, bir insan ya da bir toplum, tüm mevcut girdileri en eksik olana göre tüketir.

Bir örnek: insan vücudunun ideal bileşimindeki elementler (%)

Oksijen	65.00	iz	elementler
Karbon	18.50	Krom	~0.001
Hidrojen	9.50	Kobalt	~0.001
Azot	3.30	Fluor	~0.001
Kalsiyum	1.50	lyot	~0.001
Fosfor	1.00	Demir	~0.001
Kismi toplam	98.8	Manganez	~0.001
Potasyum	0.40	Molibden	~0.001
Kükürt	0.30	Selenyum	~0.001
Sodyum	0.20	Silikon	~0.001
Klor	0.20	Kalay	~0.001
Magnezyum	0.088	Vanadyum	~0.001
Iz elementler	0.012	Çinko	~0.001
Toplam	100.00	Toplam	~0.012

Sürpriz!! iz elementlerdeki %0.8 eksik nelere yol açıyor?

element	ideal %	besindeki	emilebilen
Oksijen	65.00	65.00	~22.00
Karbon	18.50	18.50	~6.20
Hidrojen	9.50	9.50	~3.20
Azot	3.30	3.30	~1.10
Kalsiyum	1.50	1.50	~0.50
Fosfor	1.00	1.00	~0.33
Kismi toplam	98.8	98.8	~33
Potasyum	0.40	0.40	~0.13
Kükürt	0.30	0.30	~0.10
Sodyum	0.20	0.20	~0.07
Klor	0.20	0.20	~0.07
Magnezyum	0.088	0.096	~0.030
Iz elementler	0.012	0.004	~0.004
Toplam	100.00	100.00	~33.5

Acaba bu % 8 eksik
nelere yol açar?

**A SMALL TRUTH TO
MAKE LIFE 100%**

If

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

is equal to

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

Hard Work

H+A+R+D+W+O+R+K

$$8+1+18+4+23+15+18+11 = 98\%$$

Knowledge

K+N+O+W+L+E+D+G+E

$$11+14+15+23+12+5+4+7+5 = 96\%$$

Love

L+O+V+E

$$12+15+22+5 = 54\%$$

Luck

L+U+C+K

$$12+21+3+11 = 47\%$$

(don't most of us think this is the most important ???)

Then what makes 100% ?

Is it Money ? ... NO !!!

M+O+N+E+Y

13+15+14+5+25 = 72%

Leadership ? ... NO !!!

L+E+A+D+E+R+S+H+I+P

12+5+1+4+5+18+19+9+16 = 89%

Every problem has a solution, only if we perhaps change our attitude.

To go to the top,

to that 100% ,

what we really need to go further... a bit more...

ATTITUDE

A+T+T+I+T+U+D+E 1+20+20+9+20+21+4+5
= 100%

It is OUR ATTITUDE towards Life and Work
that makes OUR Life 100% !!!

ATTITUDE IS EVERYTHING

**Change Your Attitude ...
And You Change Your Life !!!**

Now that you know the answer...

WHAT WILL YOU DO ABOUT IT ?

**THE LEAST YOU CAN DO IS TO SHARE
THIS MESSAGE WITH THOSE YOU
CARE**

Sorular Cevaplardir..

(Yeter ki ^{dogru} sorulsunlar)

“Soru sormak” ile ilgili kimi sözler

- Kisi, sorabilmek için okumalidir. **Franz Kafka**
- Dogru sorulari bulunuz. Cevaplari icadetmenize gerek kalmayacak, mevcut cevaplari bulacaksınız. **Jonas Salk**
- Sorma egilimi edinmis kisiler ve sorma kültürü yaratabilmis kurumlar basarili olacaklardır.
- is idaresi okullari, istatistik, örgütlenme, degisim yönetimi gibi konulari öğretirken, soru sorma sanati hakkında çok az ise yarar görüs kazandırirlar.

I.Q.Q.= intelligent Questioning Quotient

**Artik "zeka" yerine,
"Soru Sorma Zekasi"
kavrami kullaniliyor..**

Sorunlari Sorulara Çevirmek Bir “sorun çözme” teknigi

iste birkaç örnek..

issizlik sorunu, Güneydogu sorunu, trafik sorunu, enflasyon sorunu, rekabet gücü sorunu, tinerci sorunu, göç sorunu, cari açık sorunu.....

ve benzerleri hep böyle paketlenmiş sorun'lardir.

Bu karmasayi azaltabilecek bir yaklasim

- *" Paketi açip içindeki sorunlari ortaya koymak ve sonrasinda da o daha yalin sorunlari çözmeye çalismak" .*
- Ancak çoğu zaman, açilan paket içinden ortaya çıkan sorunlar da paketlenmiş olabilirler.
- Hatta bu paketler matruska bebekler gibi birkaç asamali şekilde paketlenmiş olabilirler.

iste dogru soru sorma tekniginin nedeni: Sorun paketleri ancak, onlari "soru"lara çevirerek açilabilir.

- Paketlenmiş sorunlar ancak sorular sorularak açilabilir.
- Bunun için, paketi en iyi ifade edebilecek çok sayıda soru adayinin bir beyin firtinasiyla üretilmesi istenir.
- Üretilen adaylar süzülerek az sayıda soruya indirilince, paket soruna göre "*daha anlasilabilir*" sorunlara varılmış olur.

Dost, dostla paylaşmalı. Açılabilmesi sana, sen de ona, cümleleri sansür koymadan kurabilmeli. Anlatmalı dardini, sevincini, günahını, sevabını, şiiirini, türküsünü sormadan sıkılmadan. Üzüntüler sevinçler paylaşılmalı beraberce. Unutma ki sevgiler paylaşıldıkça büyür, acılar paylaşıldıkça azalır.

Bir paketlenmiş sorun ve örnek sorular: “Trafik Sorunu”

- TS nedir?
- TS ne(ler) değildir?
- Trafikte gereğinden çok zaman harcamak midir; “gereği”nin ölçüsü nedir?
- Sürücülerin saygısızlığı midir?
- Sürücülerin bilgisizliği midir?
- Yolların azlığı midir?
- Araçların çokluğu mudur?
- Kamunun ortak mali olan yolların bedava park yeri olarak kullanılması midir?
- Toplu taşıma araçlarının azlığı midir?
- Trafik yönetimi yetersizliği midir?
- Trafikteki ölümlü kaza sayısının fazlalığı midir?
- Kara nokta sayısının fazlalığı midir?
- Bilimin yetersiz kullanımı midir?
- Bunların tümü ve daha başkalarının da katılımından oluşan “paket” midir?

Sonuç!

Kisiler ve de kurumlar, sorun çözüme araçları dağarcıklarına,
“sorunları sorulara çevirerek çözülebilirliklerini artırma”
aracını da eklemelidirler. Kurumsal bağlılık sistemleri
böylece güçlenir.

Dogru sorular
“dogurgan”, dogru
sorulmayan
sorular ise
“kisir”dir.

iste kimi “kisir” ya da “dogurgan” sorular!

Kisir!

- Nasil bir egitim reformu?
- Kimi bakan yapmali?
- Sinavlar olmalı mi?
- Hangi ülkenin egitim sistemi örnek alınmalı?
- Nasil bir insan istiyoruz?
- Neler öğretmeliyiz?
- Öğretmen açığı nasıl kapanır?
- Yb. Dil nasıl öğretilmeli?
- vb

Dogurgan!

- Egitimden -en temelde- ne bekliyoruz; herkes aynı beklentiyi paylaşıyor mu?
- Öğretmek mümkün mü; evetse ya da hayırsa nereden biliniyor?
- Egitim fakültelerinde öğretilenler doğru mu?
- Herkesin ihtiyaçları aynı mi?
- Herkes farklı eğitilebilir mi?
- vb

Dogurgan (yol açici) Sorularin 3 ortak özelligi sunlar olmalı:

1. Tekil'lik
2. Belirli'lik
3. Net'lik

**“Yol açıcı” bir soru “tekil” olmalıdır.
Yani, birbirinden farklı cevapları olabilecek sorular
tek soru halinde birleştirilmemelidir.**

<p>Yetersiz ifade örneği:</p> <p>“Nasıl iş bulabilirim?”</p>	<p>Yetersizdir; çünkü tek soru içinde, farklı cevapları olan sorular birleştirilmiştir:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bulmak istediğim iş ne kadar gelir sağlamalıdır? 2. Ben bu gelir karşılığında bedeni ve zihni olarak ne kadar çaba harcamaya hazırım? 3. Verilecek ücretler karşılığında yapmaya razı olacağım işler nelerdir? 4. Benden ne gibi nitelikler beklenebilir; ben bunlara sahip miyim?	<ol style="list-style-type: none"> 5. Bu nitelikleri kazanabilir miyim; ne süre içinde, ne etkililikte, nasıl? 6. Şu anda sahip olduğum nitelikler nelerdir? Bunları biliyor muyum, nasıl öğrenirim? 7. Farklı işlerin farklı nitelikler istemesi gerekir? Benim bunlar içinde bir karar verebilmem için ne istediğimi bilmem gerekir. Amacım belli mi? Nasıl netleştiririm? 8. ....
--	---	---

“Yol Açıcı” Bir Soru “Belirli” Olmalıdır. Yani, Her Bağlamdaki Anlami Farklı İfadeler İçermemeli.

Yetersiz ifade
örneği:

“Basarili olmak için
ne yapmalıyım?”

Yetersizdir; çünkü ‘basari’ deyimini, aşağıdaki her durum için farklı anlamlar taşıyabilir:

1. Basari ne demek?
2. Ne kadarlık bir süre için?
3. Ne(ler) pahasına?
4. Kendi koyduğum basari ölçülerine göre basarili olmalıyım.
5. Benden beklentisi olanların ölçülerine göre basarili olmalıyım.
6. Genel kabul görmüş ölçülere göre basarili olmalıyım.

Tüm bunlar –ve diğerleri- belirsizdir..

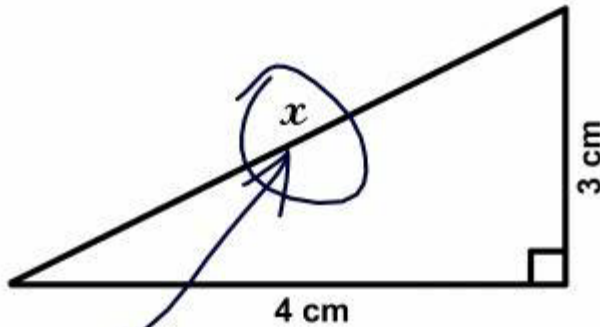
“Yol açıcı” bir soru “net” olmalıdır.
Yani, ne denildiği anlaşılmalı.

“Basarılı olmak, lojik bir sistematik içinde sistemik bir metot ve prosedür uyarınca gelişimin bireysel ölçütlerle tanımlanmasıdır...” !?!@†^#@

Dogru (*yol açici*) Sorularin Neler Oldugunu Bulmak

3. Find x .

Here it is

Ocular Trauma - by Wade Clarke ©2005

Ama en iyi yol, çeşitli soru adayları üretebilecek bir grubun beyin fırtınası yapmasıdır.

Sonra aralarından en iyi olanları -uzlaşısıyla- seçebilirler.

Peki, söyle bir soru akla geliyor:

Herkesin, soru sorma konusunda yilların getirdigi aliskanliklari vardir.

Bu aliskanlik hemen degismeyecegine göre ne yapmali ki sorulacak sorular “yol açici” olabilsin?

Çocukluk (*Childlikeness*)

Dilimizde

“çocukluk”
denilebilecek deyim
aradığımız ipucunu
içeriyor.

After explaining to a student through various lessons and examples that:

$$\lim_{x \rightarrow 8} \frac{1}{x-8} = \infty$$

I tried to check if she really understood that, so I gave her a different example.

This was the result:

$$\lim_{x \rightarrow 5} \frac{1}{x-5} = \infty$$

Tüm arzularımız “degismek” demektir!

Amaçlarımız, sorunlarımız, ümit ve beklentilerimiz, hepsi aslında “degisim” arzusudur; yeni bir duruma kavusma arzusu.

Değismek ne demek?

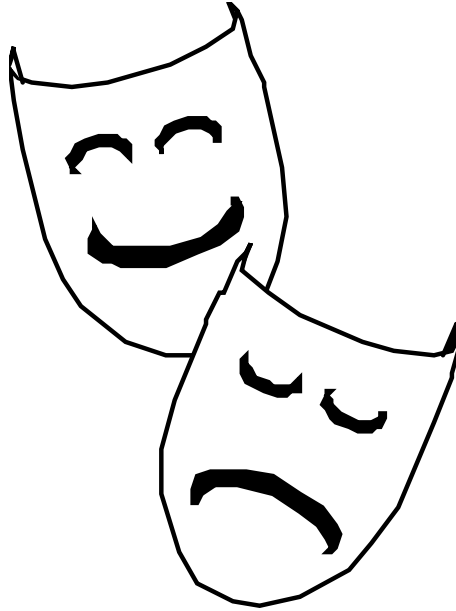
- Değismek, eski alışkanlıklarımızı (ve niteliklerimizi) terkedip yenilerini edinmektir.
- Böylece, eskilerin sonuçlarından birisi olan “durumu değistirebilmek” mümkün olabiliyor.
- Peki, “durumlar” daima alışkanlıklarımızın sonuçları olarak mi ortaya çıkar?
- Bize bağlı olmayan durumlar yok mudur?

Artık sunu diyebiliriz:

degismek = eski aliskanliklarin unutulmasi
+ yenilerinin "öğrenilmesi"

Niteliklerimiz, aliskanliklarimizin degismesiyle
degisebilir.

Tüm yasam "öğrenme"dir
ya da
yasamin her yüzü "öğrenme"dir..

Lütfen önce su olumlu-olumsuz çiftlere bir bakın..

- Sınavda başarı.....
- Trafik kazalarını azaltan önlemler.....
- Empati.....
- Canlı türlerinden varlığını sürdürebilenler.....
- Asılanma yoluyla hastalıklardan korunma..
- İş kurup başarılı olma.....
- Evlilikte uyum.....
- Sınavda başarısızlık
- Önlenemeyen trafik kazaları
- Duyarsızlık
- Yok olan canlı türleri
- Hastalanma
- İşini batırmak
- Uyumsuzluk

Bunların “öğrenme” ile ilgileri nedir?

Sınav başarısı > soruların tahminlenmesi
> geçmiş sınavlardan “öğrenme” >
sorulara iyi çalışabilme > kişinin kendi
öğrenme profilini “öğrenmiş” olması
....

Buna “egitsel öğrenme” denilebilir..

Bunların “öğrenme” ile ilgileri nedir?

Trafik kazalarını azaltabilen önlemler >
geçmişteki kazaların incelenmesi >
onların nedenlerinin “öğrenilmesi” >
bu nedenlere karşı başka toplumlarda
neler yapıldığının “öğrenilmesi”

Buna “teknik öğrenme” denilebilir.

Ve daha sunlar...

Solving equation by one Blondie:

$$\frac{1}{n} \sin x = ?$$

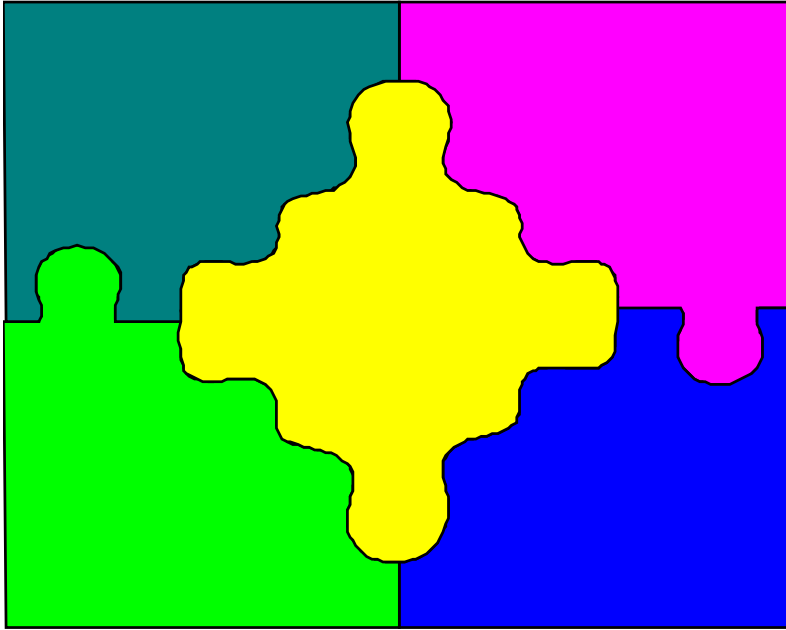
$$\frac{1}{n} \cancel{\sin} x =$$

$$six = 6$$

- Kaslarınız öğreniyor,
- Tüm hücreleriniz 2-60 gün arasında yenileniyor. Ama hepsi bir öncekinden “son durumu” öğreniyor.
- Virüsler öğreniyor (her yıl, bir önceki yılın asısına dayanmayı öğreniyor),
- Telefonlarınızın bataryaları öğreniyor (*memory effect*).

Yasamin her yüzü "öğrenme"dir..

- Egitsel öğrenme
  - Kisilerarasi öğrenme
  - Biyolojik öğrenme
  - Fizyolojik öğrenme
  - Ekonomik öğrenme
  - Kültürel öğrenme
  - Mekanik öğrenme
- Ve daha bir çok öğrenme türü..

(ihtiyaçlar) ve (öğrenme) ilişkisi!

- Kolay öğrendiğimiz her ne varsa mutlaka ihtiyaç-öğrenme ilişkisini sağlam kurmuşuz.
- ihtiyaçları kendimiz hissettiğimizde bagi da kendimiz kuruyoruz
- Daha sonraları baskaları devreye girip bizim adımıza ihtiyaç belirlemeye başladığında bu bag kurma becerimiz körelmeye başlıyor.

iste “öğrenmeyi öğrenme”nin sirri!

- Kisilere sadece, “ihtiyaçlarını kolay öğrenecekleri konusundaki doğal yetenekleri” hatırlatılır. Buna “öğrenmeyi öğrenme” diyoruz.
- Bir de kolay öğrenmelerine yardımcı olabilecek birkaç teknik tanıtılır (*Doğru Soru Sorma Tekniği* gibi).
- Bu seminerler aslında bir ‘ikna’ sürecidir.

Öğrenme Evi®

İçinde, 'Öğrenme Ürünleri'ni
Barındıran Bir Fiziki Mekandır..

Bir öğrenme ürünü: Eğitim

- Seminerler
  - Peryodik
    - Hizli Dönüşüm Kampi (HDK)
    - Istihdam
      - Is bulma
      - Is kurma
      - Tasarruf
      - Ek gelir yaratma
  - İhtiyaca göre
- Konferanslar

Bir öğrenme ürünü: Agora

- Belirli bir konuda (örn. belirli bir hastalık) sorunu olan ve her birinde kimi bilgi ve deneyim birikimleri bulunan kişilerin, kontrollü bir kaos ortamı içinde bir araya getirilmeleridir.

Bir öğrenme ürünü: Beyaz Nokta® Sorulari

- Doğru Soru Sorma Teknigi,
- Beyin Firtinasi,
- Sorunlari Sorulara Çevirerek Çözme Teknigi

gibi yöntemleri 2 saat gibi kısa bir süre içinde, belirli bir sorun alanı için uygulayarak,

- ele alınan soruna çözüm yolları hazırlamak,
- katılımcılara bu sorun çözme yöntemleri hakkında egzersiz yapma fırsatı yaratmak

amacıyla düzenlenirler.

Destekler

- Ise alma taahhütleri
- Tanistirma
- Mentorluk
- Web sitesi

Bir öğrenme ürünü: Taahhüt Noterliği

TN sistemi, kendini degistirmek isteyen, fakat bunun için bir dis zorlayıcı öge arzu eden kisilere destek olmak üzere gelistirilmis bir kavramdir.

Degismek isteyen kisi, Beyaz Nokta® Gelisim Vakfi'nin -bir çesit noter gibi- etik güvencesi altinda, sözünü tutamadigi takdirde kendini zora sokacak bir taahhütte bulunur.

Bir öğrenme ürünü: İmtiyaz Sistemi (*Franchising*)

BNGV®'nin tüm birikimlerinin bunları uygulamak isteyebilecek fikir girişimcilerine açılmasını sağlayacak bir sistemdir.

Gönüllü veya ticari girişimciler, BNGV'nin tüm yaklaşımlarını, o yaklaşımların amaçlarına sadık kalmak kaydıyla ve de BN adını kullanarak yaygınlaştırabilirler.

Öğrenme Evi® bu konuda gereken tüm destekleri verir.

Bir öğrenme ürünü: Dayanisma Ortami (*Öğrenme Kardesligi*)

Kisilerin, özellikle de hayata yeni atilacak gençlerin en önemli ihtiyaçlarından birisi, onlari "bilinmeyenlere" karsi koruyabilecek olan "dayanisma"dir.

Buna, Öğrenme Kardesligi adi verilmistir; yani, her türlü sorun karsisinda bir "öğrenme türü"nü kullanan güçlü bir dayanisma yani "kardeslik"!

Bir öğrenme ürünü: Toplu Öğrenme"

Bir konuda çok farklı başlangıç düzeylerinde bilgiye sahip kişilerin dayanışma yoluyla öğrenmeleridir.

Örneğin, bir grup, bilgisayar kullanımı konusundaki düzeylerini yükseltmek istiyorsa, herkes belirli bir ölçüye göre kendi bilgisini değerlendirir ve bunu göğsüne takacağı bir etikette ilan eder.

Çevresindekilerden, bu düzeyin altında olanlar ona soru sorar, daha üstün olan ise onun sorularına cevap verir.

TN sistemi, kendini değiştirmek isteyen, fakat bunun için bir dış zorlayıcı öge arzu eden kişilere destek olmak üzere geliştirilmiş bir kavramdır. Değişmek isteyen kişi, Beyaz Nokta Vakfı'nın -bir çeşit noter gibi- etik güvencesi altında, sözünü tutamadığı takdirde kendini zora sokacak bir taahhütte bulunur.

erinin
ebilecek
asını sağ-

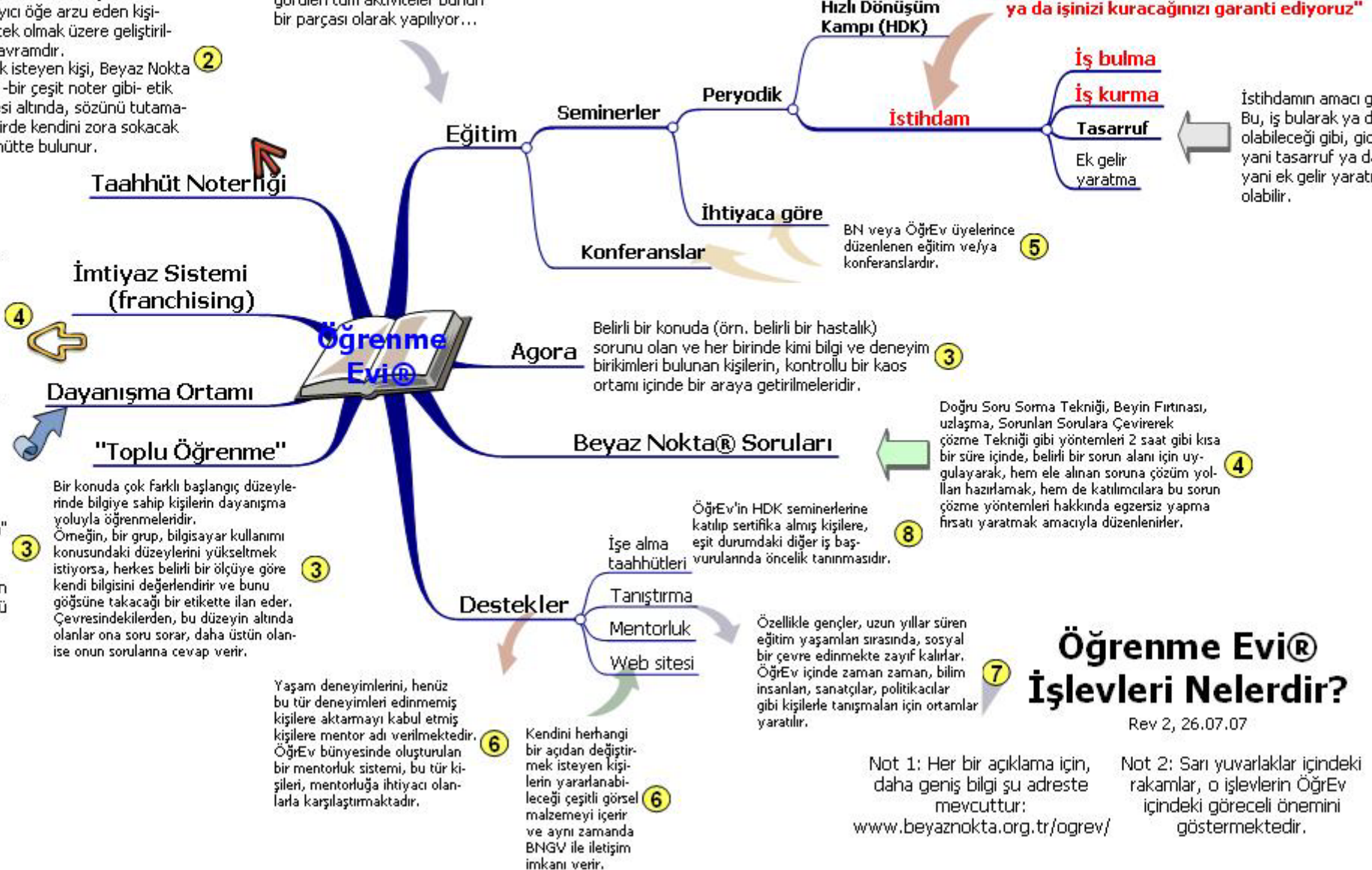
mciler,
arını, o
a sadık
N adını
bilirler.
da gere-

ayata
en
birisi,
karşı
ayanışma"
eşliği adı
ürülü sorun
e türü"nü
anışma

Ana işlevlerden birisidir. Başta Ezbersiz Eğitim uygulamaları olmak üzere, kişilerin kendi inisiyatiflerinde öğrenmelerine dayalı tüm bilgi-beceri kazanma yolları bu sınıfa girmektedir. Yanda görülen tüm aktiviteler bunun bir parçası olarak yapıyor...

Hızlı Dönüşüm Kampı, 2 tam ve yoğun gün süren ve tek amacı olan bir seminerdir. Amacı, kişinin kendince belirlenecek bir zayıf yönünü değiştirip güçlendirecek bir plan yapması ve bu planı uygulamak üzere bir taahhütte bulunmasıdır. Slogan şöyledir: "buradan giderken asla geldiğiniz gibi olmayacaksınız!" 4 ayda bir Abant'ta düzenlenir. ½ günlük bir dış (outdoor) eğitimden sonra 1½ günlük bir dersane eğitimi yapılır.

Toplumumuzun en önemli sorunlarından birisi olan işsizlik konusunda düzenlenen, **ÖĞRENME EVİ'nin ana programlarından birisidir.**
Katılanlar, istihdamın "altın denklemini" denilebilecek şu denklemi tam olarak kavrarlar;
İŞ=İHTİYAÇ GİDERME=ÖĞRENME
Bu seminerlerin sloganı şudur: "Size iş garanti etmiyoruz; ama, sizin iş bulacağınızı ya da işinizi kuracağınızı garanti ediyoruz"

“Öğrenme imkânları Denizi”
içinde
bir “süper-öğrenici”!

Yasanmis bir olay!

I Dünya Savasi sirasinda Dogu Cephesinde bir grup Türk askeri esir düser. Askerleri bir büyük hangara kapatirlar. Disarida hava soguktur. Esirler yaktiklari ateste erittikleri buzun suyu ile yasamlarini sürdürürler. Yiyecek yoktur.

Ates, baslica hayatta kalma aracidir ve söndürülmemesi gerekmektedir. Bulduklari yerde atesi sürdürebilecek tek sey, sikistirilmis bitki ve ot karisimi tugla büyüklügündeki nesnelerdir.

Yasanmis bir olay! (devam)

Yaninca da pek iyi olmayan duman ve kokular ikarmalarına karsin baskaca yakit yoktur. Bir hafta kadar böyle yasamaya alisirlar. Fakat aliktan neredeyse ölmek durumundadirlar.

Bir hafta sonra esir degisimi amaciyla hangardan ikarilan askerlerin ilk istegi yiyecek olur. Karsilarindakiler ise saskindir. Niçin yiyecek istediklerini anlamamaktadirlar.

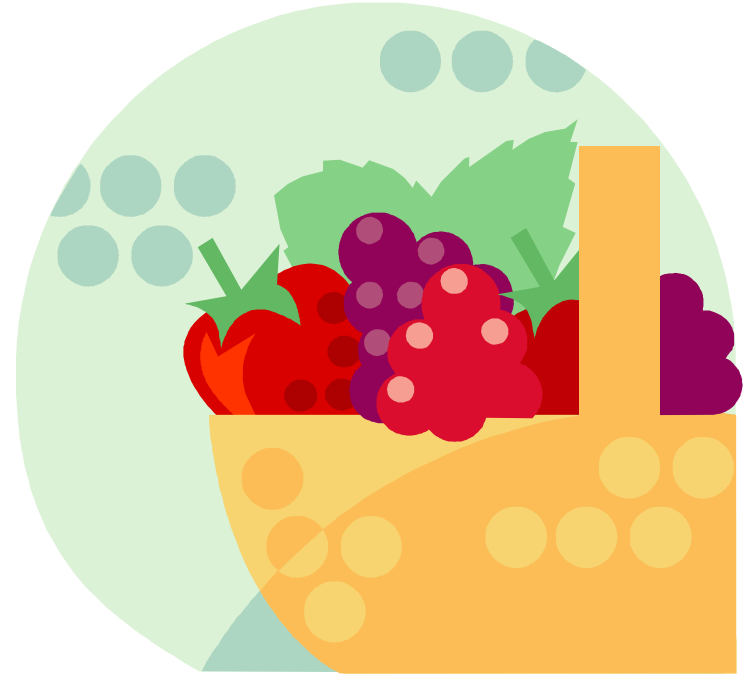
Yasanmis bir olay! (devam)

Durum biraz sonra anlasilir: Askerlerin hapsedildigi yer, askeri birligin kurutulmus sebze ve meyvalarinin bulundugu yiyecek deposudur ve bir hafta boyunca yakilan nesnelere de preslenmis kuru sebze ve meyvelerdir.

Askerler, rahatça karinlarini doyurabilecekleri ve gerisini de yakabilecekleri yiyecekleri sadece yakarak neredeyse ölmekle karsi karsiya kalmislardir.

Yasanmis bir olay! (devam)

Kissadan hisse:
çevremizde her
zaman yiyecekler
vardir, yeter ki
onlara gözümüzü
kapatmayalım,
onlari yakmayalım.!

Peki, çevremizde bu kadar bol öğrenme imkanlari mi var?

Evet var!

Bir grup anaokulu öğrencisine su soru soruldu: "*bir bardak ne islere yarar?*"

Alinan yanitlar, insan isterse basit bir bardagi bile ne kadar çok ise yaratabilecegini gösteriyor.

Çok var ama yer yok!

Bu beyin
firtinasında
gerçekte 152 fikir
üretilmisti.

Haydi simdi siz bulun bakalim!

Öğrenmek istediginiz şeyin,
“dogru soru sormak” teknigi
(DST) oldugunu varsayin.

Bunu nasıl öğrenebilirsiniz?

Çevreniz bunu öğrenmenize
yarayabilecek imkânlarla
gerçekten dolu mu?

HOKUS POKUS FORD FOCUS
36 AY FAİZ MAİZ YOK
36 AY BANKA MANKA YOK
36 AY KEFİL MEFİL YOK
IMPOSSIBILE!!!
INCREDIBILE!!!
MAMMAMIA!!!
YAAA MAMMAMIA YA
ANNECİĞİM MANNECİĞİM YOK!!!
ALAMAM HİÇ YOK!!!
GEL GÖR AL GİT, GÜLE
GÜLE KULLAN
YOLLAR SOKAKLAR
FORD DOLSUN
GÖNLÜNÜZ HUZUR
CEBİNİZ DOLU OLSUN
ÇANGAR SİZİ ÇOK SEVİYOR
www.komikresim.com

Su yollar hemen akla gelebilir:

- internet arama motorlarına “dogru soru” anahtariyla girilip arama yapabilirsiniz (~40 baslik vardır),
- Bu basliklardan bazilari sonlu, bazilari ise yeni ipuçlarına açıktır. Bu ipuçlarını izleyerek yeni bilgilere ulaşabilirsiniz,
- Bu seminerdeki *Dogru Sorular* sunumunu izleyip teknigi anlamaya çalışabilirsiniz,

Ama bütün bunlari deneyebilmeniz için 3 ön-kosul var:

1. **Derin arzu:** Bir seyin gerçekten isinize yarayacagini bilseniz onu öğrenmek için derin arzu duyarsiniz. Öğrenemediklerimiz, *ihtiyacimiz olmayan* ya da ihtiyacimiz oldugunu *idrak edemediklerimizdir*.
2. **Net öğrenme hedefi:** *belirli gibi belirsizlikler* basarisizligin ilk adimidir.
3. **Öğrenecegimize inanç:** öğrenmekten alikoyan bir etken de, öğrenme konusundaki geçmiş olumsuz deneyimlerimizdir.

Herkes İçin Bir
Anahtar Kavram:

“Yasam Alani”

Ek yaşam alanları

“Yasam alanı” kavramı bir dizi ipucu verir!

1. Halen maddi ve manevi olarak hangi arzularımızı ve de ne dereceye kadar tatmin edebiliyorsak bunlar, halen içinde yaşadığımız yaşam alanının bize sunduğu ürünlerdir.

Bunlardan başka ya da daha yüksek düzeylerde tatminler arıyorsak, bu ancak yaşam alanımızı genişletmekle mümkündür.

YA'nin önemli kimi özellikleri (devam)

2. YA sınırlarının çoğu kendimizce oluşturulur, çok azı ise kontrolümüz dışında oluşur.
3. Sınırlar oluştukça kendini unutturur, doğallıdır.
4. Sınırlar genellikle esnekler; güçlü arzu ve ardındaki çaba ile değiştirilebilir.
5. Sınırların her birinin esnetilmesi aynı düzeyde yarar sağlamayabilir; sağlanacak yarar büyük ölçüde 'amaç' ile ilgilidir.
6. Sınırların her birinin esnetilmesinin güçlüğü aynı değildir; kimi güç kimi kolaydır.

YA'nin önemli kimi özellikleri (devam)

7. YA'nin herhangi bir boyutu daraldıkça, o boyutun ilgili olduğu fiziksel, zihinsel, duygusal, moral yaşam kesitleri de otomatik olarak –ve farkında olunmadan- daralır.
8. Yaşam –eger bu kavramın farkında olunmaz ise- böylece bir 'bireysel hapis' haline dönüşebilir.
Aksi ise gerçek mutluluktur.

Yasam alaninizi -hiç olmazsa- ana özelliklerini farkediniz!

“Sahip” mi “köle” mi olmak istiyorsunuz?

YA'ninizi biliyorsanız onu kontrol edebilirsiniz, yani “sahip”siniz.

Aksi halde siz hariç baska her sey YA'nizi kontrol eder. Yani “köle”!

Is Bulmada En Önemli Gereksinim Nedir?

Deneyimler ne gösteriyor?

is arayan kisilerin
(çoğunluğunun),
“referansi güçlü bir
tanidik” (yani *torpil*)
seçeneğine ağırlık
verdikleri bilinen bir
gerçektir.

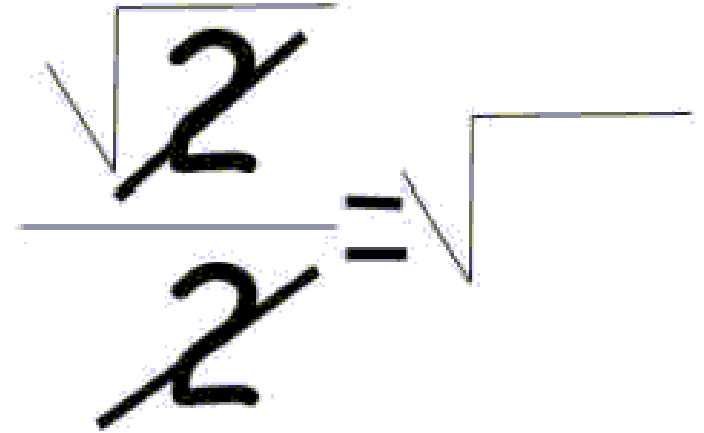
“Sağlam referans” (!) arayisi niçin bu denli yaygındır?

- Bu soru'nun yaniti, aranilan çözüümü de içeriyor.
- Sağlam referans aranir, çünkü hiç çaba harcamadan is bulmak demektir.
- Daha açıkçasi çaba harcamaktan çekiniriz, çünkü:
- Kendimize koyduğumuz sinirlamaların hemen hepsi ancak çaba harcanarak esnetilip kaldırilabilir.

Öncelikle kendinize koyduğunuz sınırlamalara bakınız..

- Eger bu sınırlamaların farkına varırsanız, hangisi için ne ölçüde çaba harcamanız gerektiğini daha kolay takdir edebilirsiniz.
- Ve sonra da o sınır(lar)ı kaldırmayı düşünebilirsiniz.

$$\frac{\sqrt{2}}{2} = \sqrt{2}$$

En önemli gereksinim!

- İş bulmak ya da kurmak için en önemli gereksinim, çeşitli imkanları görmemizi, onları gerçekçi olarak değerlendirmemizi engelleyebilecek çıkmaz yollara saplanıp kalmamaktır.
- Bunların başında ise, sınırlamalarımızı görme ve onlarla başa çıkma konusundaki ön-yargılarımız gelir.

Öğrenmeyi
Öğrenme'nin
kritik parçası:

Her sorun bir
öğrenme
yetersizliğidir.

Is (istihdam) için altın denklem!

Is = Giderilmesi beklenen bir ihtiyaç = Σ öğrenme

Kisacasi:

Bir yerde Issizlik varsa orada mutlaka sunlar vardır:

1. Karsilanmayan ihtiyaçlar,
2. O ihtiyaçlari karsilamayi düşünmeyen ya da karsilama becerisine sahip olamayan insanlar.

Is esittir bir dizi 'öğrenmek'

- Sorular sormayı **öğrenmek**:
- Çesitli uzakliklardaki ihtiyaçlari **öğrenmek**,
- O ihtiyaçlari gidermenin olasi düşük prestijlerine aldirmamayı **öğrenmek**,
- Isler arasinda kolay-zor farki gözetmemeyi **öğrenmek**,
- Düşük gelir saglayabilen ihtiyaçlar halinde düşük gelirle -ama yasam kalitesini çok düşürmeden- yasayabilmeyi **öğrenmek**,
- O bilgi ve becerilerin neler ve nasıl edinileceğini **öğrenmek**,

Is esittir bir dizi 'öğrenmek' (devam)

- O bilgi-becerileri **öğrenmek**,
- Yasam alaninin sinirlarini genisletebilmeyi **öğrenmek**,
- **Öğrenmeyi öğrenerek** daha tatminkar Isler edinmeyi **öğrenmek**,
- Herhangi bir yerde yasamini sürdürüebilmek İçin zihinsel zincirlerinden kurtulmayı **öğrenmek**,
- Bagimliliklerini farkedebilmeyi **öğrenmek**,
- Kendini degistirebilmeyi **öğrenmek**,
- Risk alabilmeyi **öğrenmek**.

Is geldi “öğrenme”ye dayandı!

Yanıt çok net ve de basittir:
öğreneceksiniz!

Ama bu zaten tüm canlıların en iyi şeydir.

Okullarda, kurslarda, eğitim adı verilen çalışmalarda karşılaşılan zorluklar ise öğrenmek nedeniyle değil, size öğretilmek istenilenlerle sizin ihtiyaçlarınızın aynı olmadığından kaynaklanır.

Daha da genelleştirsek:

Tüm sorunları, çeşitli öğrenmelerin toplami halinde ifade edebilirsiniz!

- İster ekonomik ister sosyal tüm sorunlar bir dizi öğrenmenin toplami halinde ifade edilebilir.
- İnsan bedenindeki hastalıklar dahi, organlarımızın ve ruhumuzun öğrenemediklerinin toplamıdır.

Bireysel Degisim Plani (BDP) Nedir?

Kisinin, herhangi bir ya da birkaç yasam becerisinin sinirini esnetip genisleterek bir ek yasam alani kazanmak için yaptigi plandir.

Daha da kisasi:

Kendini -ögrenme yoluyla- degistirme planidir.

www.despair.com

Hatırlatma: BDP, okuldaki bir sınav ya da ev ödevi değildir !

Bu plana dahil ettiğiniz her şeyi yapmaya niyetli ve de hazır olun.

- Kağıt üzerine yazacağınız güzel cümleler ya da yapmaya tam niyetli olmadığınız "*hele bir bakalım!*" yollu geçistirmeler yalnızca zaman kaybettirir.
- Tam olarak neyi değiştirmek gerekiyorsa oraya odaklanın.

Ve "sadece yapın"!

BDP su 4 sorunun cevaplanmasına indirgenebilir

1. Amaç(lar)iniz neler? (Lütfen tekil, belirli ve net olsun),
2. Bunun için yaşam alaninizin nere(ler)ini degistirmeniz gerekir?
3. Bu degisimi nasıl gerçektestirmeyi planliyorsunuz?
4. Degisiminizi ne ile taahhüt ediyorsunuz?

Bu 4 soru'nun da cevapları çok net olmalıdır, söyle ki:

1. Bunun için yaşam alaninizin nere(ler)ini degistirmeniz gerekir?

Yaşam alaninizin kimi boyutlari korkularınıza yataklik ediyor olabilir.

Örneğin, "*aile çevrenizden uzak bir yerlerde çalışmak korkunuz*", hasta olduğunuzda ya da parasiz kaldığınızda ne yapacağınızı bilememekten kaynaklanıyor olabilir.

Buna göre yapmanız gereken, korkunuzu analiz edip tam olarak kaynak(lar)ini ve destekleyecilerini bulmanızdır.

2. Bu değisimi nasıl gerçekleştirmeyi planlıyorsunuz?

Korkularınıza yol açan etkenleri saptadınız; amacınız bunlardan kurtulmak.

Peki bunu nasıl gerçekleştireceksiniz?

Bunun esitli yolları olabilir ve kimileri daha etkili iken bazıları etkisiz olabilir.

Sizin özgün koşullarınıza en uygun yol acaba hangisidir?

Her yigidin bir yogurt yiyisi olurmuş. Benzer şekilde, herkesin de ayrı bir “amacını gerçekleştirme” yolu vardır.

Kimi ayrıntılı plan yapar ve onu hiç aksatmadan yürütür.

Kimi, benzer amaca sahip kişilerle bir grup halindedir.

Kimi, deęisen durumlara göre anlık planlar yapar.

Bunu ancak siz bilebilirsiniz.

3. Degisiminizi ne ile taahhüt ediyorsunuz?

Hangi yolu seçerseniz seçin
hepsinde ortak bir risk var:
planinizden vazgeçmek ya da
savsaklamak!

Planinizin herhangi bir
asamasındaki bir güçlük, sizi
plandan ayrılmaya itebilir.

Eger sizi amacınıza bağlayan çok
güçlü bir neden yoksa plandan
vazgeçersiniz.

**Iste bu riske karsi bir
sistem öneriyoruz:
Taahhüt Noterligi!**

TNS'ni kim uyguluyor, kimler yararlanabilir?

- TNS Öğrenme Evi® (ÖğrEv®) üyelerine sunulan bir değişim gerçekleştirme aracıdır.
- Üyeler bu imkandan ÖğrEv® de sunulan Bireysel Değişim Programı çerçevesinde yararlanırlar.
- ÖğrEv® bir BEYAZ NOKTA® GELİŞİM VAKFI projesidir.

TNS nasıl isler?

- Katilimcılar, araçlar listesinden bir veya birkaç araç seçerler.
- Bu araçlar, hazırladıkları Breysel Değişim Plani'nin (BDP) gerçekleştirilmesinde kritik önemi olan birkaç "söz"ün yerine getirilmesi amacıyla kullanılacaktır .
- TN ile yapılacak anlaşma, bu söz'ün tutulmasını güvence altına alacak, söz tutulmadığı takdirde hangi yaptırımların uygulanacağını yazılı olarak belirtecektir.

TNS'de Olmazsa olmaz = **yaptirim**

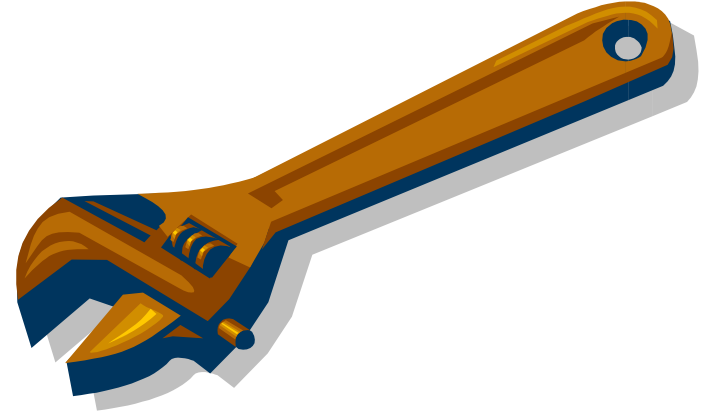
TNS'nin özünü, TS sözünü yerine getirmediği takdirde TS'ne uygulanacak maddi ve/ya diğer "**yaptirim**"lar oluşturur.

Yaptirimi olmayan ya da yeterli güçte olmayan bir TNS etkili olamaz.

Bu nedenle, sürekli olarak yeni **yaptirim** türleri geliştirilmesine çalışılır.

Yaptirim türleri

1. Parasal taahhüt
2. Aynı taahhüt
3. Teshir edilme
4. Diğer

Tesekkür Ederiz

<http://www.beyaznokta.org.tr>

<http://www.i-hdk.ogrev.org.tr>